

SKATTENYTT

Officiellt organ för Taxeringsnämndsordföranden Riksförbund

Nr 10/1962

Årg. 12

DISTRIBUTÖR AV
MEDDELANDEN FRÅN RIKSSKATTENÄMNDEN

Förslag om ändrade bestämmelser angående beskattningen av traktamenten m. m.

Den 22 oktober 1962 avlämnade lönebeskattningsutredningen betänkande angående beskattningen av traktamenten m. m.¹ Såsom av namnet framgår har den övervägande delen av betänkandet ägnats åt traktamentsbeskattningen. Därjämte har vissa förslag framlagts angående ändrade regler om avdragsrätt för fördyrade levnadskostnader och för flyttningkostnader.

Enligt direktiven för utredningen är en fortsatt modernisering av bestämmelserna om löntagares beskattning påkallad. Av betänkandet framgår att utredningen i förstone sökt att i ett sammanhang lösa huvuddelen av de frågor som härvid uppkommer men funnit att frågan om

beskattningen av traktamentsersättningar är av sådan betydelse i jämförelse med övriga att denna fråga måst brytas ut ur det större sammanhanget och behandlas för sig.

Som bekant har taxering av skattskyldiga, som uppburit andra än statliga traktamenten, varit föremål för stor uppmärksamhet under senare år. Härvid har framförts den uppfattningen — ibland ej utan skärpa — att icke statsanställda skulle befinna sig i ett ogynnsammare läge än de statligt anställda. De senare skulle enligt denna uppfattning erhålla vissa ekonomiska fördelar, enär de uppburna traktamentena i statlig tjänst enligt gällande rätt utgör icke skattepliktig intäkt medan å andra sidan avdrag för uppkommande merkostnader ej är medgivet. Någon prövning från fall till fall huruvida besparade levnadskostnader

¹ SOU 1962:47 Lönebeskattningsutredningens betänkande nr I. Ordförande har varit f. d. landskamreraren Alarik Wigert samt övriga ledamöter kammarrättsrådet Kurt Björklund och lagbyråchefen Erik Reuterswärd.

uppkommer, blir ej aktuell för stats-tjänstemännens del. En motsvarande tyst kvittning mellan ersättning och omkostnader saknas som bekant då fråga är om icke statliga traktamenten. Ofta blir en mellanskillnad beskattad såsom besparade levnadsomkostnader e. dyl. Vid diskussionen av hithörande frågor har framhållits inte blott att statliga traktamenten skulle gynnas i jämförelse med kommunala och enskilda utan även att taxeringsmyndigheternas handläggning av ärenden rörande framställningar om avdrag för fördyrade levnadsomkostnader m. m. vid tjänsteresor långtifrån är enhetlig. Sålunda har exempel lämnats då skattskyldiga — oavsett de varit anställda hos samme arbetsgivare och utfört samma arbete och i övrigt levt under jämförbara förhållanden — erhållit avdrag med olika stora belopp, synbarligen endast av den anledningen att deras taxeringar fastställts av olika taxeringsmyndigheter.

I betänkandet redovisas några av de möjligheter som kan tänkas för att åstadkomma en förbättring av nuvarande läge. Av utrymmesskäl kan ej här lämnas någon utförligare redogörelse för utredningens överväganden. I stället må den intresserade hänvisas till betänkandet. Här torde därför endast behöva påpekas att utredningen — i vart fall i dagens läge — avvisar möjligheten att åstadkomma full likformighet mellan olika slag av traktamenten genom att göra statliga traktamenten skattepliktiga eller genom att utsträcka den nuvarande skattefriheten för statliga traktamenten att gälla även för kommunala och enskilda. En bidragande orsak till utredningens ståndpunkt är den omläggning av stats-tjänstemännens anställnings- och avlöningsförhållanden som kan komma att

ske inom ett fåtal år, se SOU 1960:10. Vid utformningen av sitt förslag har lönebeskattningsutredningen därför ansett sig ej kunna bortse från de ändringar i anställningsförhållanden, som kan komma att ske. Skatteförslaget har även utformats på ett sådant sätt att det skall kunna underlätta en framtida utveckling av anställnings- och avlöningsförhållandena.

Lönebeskattningsutredningen föreslår att gällande undantagsregel från skatteplikt alltså skall bestå för av staten utgivna ersättningar för täckande av merkostnader. Ersättningar i kommunal och enskild tjänst skall liksom nu är fallet även i fortsättningen utgöra skattepliktig intäkt. En ovillkorlig rätt — i förekommande fall efter sedvanlig utredning — att åtnjuta avdrag för verkliga merkostnader vid tjänsteresor skall tillkomma den som uppburit andra än statliga traktamenten. Den avgörande nyheten i förslaget ligger i att sistnämnda skattskyldiga skall äga rätt att utan särskild utredning åtnjuta schablonavdrag som i allt väsentligt uppgår till samma belopp som de statliga traktamentena, dock att schablonavdrag ej medges med högre belopp än som svarar mot de från arbetsgivarna mottagna särskilda ersättningar för tjänsteresor.

De traktamenten, för vilka schablonavdragsregler bäst låter sig göra, är de som avser kortare resor med övernattning. Därför har utredningen funnit att förslaget om schablonavdrag bör utformas med utgångspunkt från sådana resor. Tjänsteresor, som kräver övernattningar på några dygn, är ofrånkomligt förenade med merkostnader. Bestämmelserna i statens allmänna resereglemente är också utformade med hänsyn härtill.

Sålunda utgår statligt traktamente i regel med högre belopp vid förrättningar om högst femton dygn på en och samma ort i följd än vid längre tids vistelse på samma ort. Vidare utgår de statliga traktamentena regelmässigt med lägre belopp för s. k. endagsförrättning, d. v. s. tjänsteresa som både påbörjats och avslutats under samma dag.

Enligt det framlagda förslaget bör riksskattenämnden för varje år fastställa en övre gräns för schablonavdrag att tillämpas av taxeringsnämnderna för avdrag ifråga om tjänsteresor om minst två och högst femton dygns vistelse i följd å främmande ort. För att åstadkomma enkla och lättillämpade normer bör endast ett gränobelopp fastställas för hela riket. Vidare bör ej någon skillnad göras mellan gifta och ogifta. Ej heller bör avdraget differentieras efter lönegrad eller liknande. Schablongränsen bör ej fastställas till högre belopp än det som utgår enligt den högsta traktamentsklassen i statens allmänna resereglemente. För närvarande är det högsta dygnstraktamentet enligt detta reglemente 50 kr. En differentiering kommer i praktiken att ske till följd av den föreslagna kompletteringsregeln att schablonavdrag aldrig skall medges med större belopp än det som svarar mot den av arbetsgivaren utgivna ersättningen, dock med rätt för den skattskyldige att med stöd av utredning åtnjuta högre avdrag.

Även då fråga är om endagsförrättningar bör skattskyldig få åtnjuta schablonavdrag. Här bör dock understrykas att för rätt till schablonavdrag kräves en företagen tjänsteresa. Dagliga resor mellan bostad och arbetsplats är ej tjänsteresor och omfattas således ej av förslaget. Utredningen har framhållit att både

enligt statliga och andra reglementen och avtal gäller särskilda regler för rätt till traktamente eller annan däremot svarande ersättning vid endagsförrättningar. Stora svårigheter föreligger att systematisera gällande regler. De har dock det gemensamt att traktamenten för endagsförrättningar nästan undantagslöst utgår med lägre belopp än "vanliga" traktamenten och att därjämte kräves en viss minimitid för bortovaron e. dyl. Med utgångspunkt från dessa omständigheter föreslår utredningen att om endagsförrättning varat så lång tid att den anställde måst inta två av dagens egentliga måltider på främmande ort skall schablonavdraget motsvara hälften av högsta schablonavdraget för dygn räknat, d. v. s. i praktiken komma att motsvara ungefär samma belopp som dagtraktamenten. Dessa är nämligen oftast hälften av dygnstraktamenten. Någon uttrycklig tidsgräns för bortovarons längd anges ej i förslaget till författningstext. Utredningen har dock förutsatt att bortovaron i allmänhet skall vara minst tolv timmar. Även om vistelsen utanför hemorten eller den normala tjänstgöringsorten är kortare än nu angivna tid, bör schablonavdrag få åtnjutas, ehuru anledning saknas att låta detta bli lika högt som det nyss nämnda. Därför föreslås att om tjänsteresan endast nödgat den anställde att inta minst en av dagens huvudmåltider på främmande ort skall schablonavdraget utgöra 10 procent av högsta schablonavdrag för dygn räknat, d. v. s. motsvara 20 procent av högsta schablonavdrag för dag. Med hänsyn till att dygnstraktamentet enligt allmänna resereglementet såsom tidigare nämnts nu uppgår till högst 50 kr för dygn, kommer detta reducerade schablonavdrag att motsvara 5 kr. Även här gäller givetvis

maximeringen efter vad arbetsgivaren faktiskt utgivit i traktamente. Enligt vad utredningen inhämtat skulle de avdrag som taxeringsnämnderna under senare år medgivit — varvid oftast krävts särskild utredning från de skattskyldigas sida — ha hållit sig vid ca 3 kr för resdag. Om bortovaron är kortare än som hittills förutsatts, saknas enligt utredningen anledning att medge något som helst schablonavdrag. Utredningen pekar även på att normalt utgår ej heller traktamenten för dylika mycket kortvariga tjänsteresor.

Tidsgränsen vid femton dygn kan givetvis diskuteras. Detta har också framhållits i betänkandet. Någon stel tillämpning av femton dygns-regeln är ej avsedd att äga rum. I följd härav bör schablonavdrag kunna få åtnjutas även om vistelsen på främmande ort med någon dag överstiger femton dygn. Skulle fråga däremot vara om längre tids vistelse på främmande ort, anses att schablonavdrag mindre väl låter sig tillämpas. Om vistelsen är av längre varaktighet bör schablonavdrag ej tillämpas för de första femton dygna. Skulle man främdeles vilja införa ett schablonavdragssystem även såvitt avser längre tids vistelse på en och samma främmande ort har i betänkandet lämnats redogörelse för grunderna för utformningen av eventuella schablonavdrag för sådan vistelse.

Förutom ändrade regler om traktamentens beskattning föreslår lönebeskattningsutredningen även reformer beträffande avdrag för fördyrade levnadskostnader och för flyttningskostnader. För närvarande gäller praktiskt taget undantagslöst att en skattskyldig i kommunal eller enskild tjänst ej kan erhålla avdrag för fördyrade levnadskostnader på grund av dubbel bosättning. Endast avdrag för kostnader för resor hem till familjen brukar medges. Utredningen anser att bl. a. rådande förhållanden på bostadsmarknaden motiverar en ändring härutinnan, så att avdrag kan medges i större utsträckning än nu är fallet.

För närvarande gäller att statliga flyttningsersättningar ej utgör skattepliktig intäkt medan anställda i kommunal eller enskild tjänst endast i mycket begränsad omfattning kan erhålla avdrag för flyttningskostnader oaktat uppburna ersättningar utgör skattepliktig intäkt. Även härutinnan föreslås ändring, så att schablonvis beräknade avdrag skall kunna medges då arbetsgivare utgett ersättning för flyttningskostnader. Även i de fall arbetsgivare ej betalat ut ersättning bör dock avdrag kunna medges, ehuru i dessa fall begränsade till dem som har eget hushåll.

S.